

Vestnik

GLASILO KOLEKTIVA

LETO XV., ST. 1 • CELJE, JANUAR 1979

Enotna metoda razvrščanja del in nalog po strokovnih kategorijah in vrednostnih razredih pri izdelavi kataloga del in nalog v TOZD in DSSS

Po osvojeni metodi razvrščamo dela in naloge po strokovnih kategorijah in vrednostnih razredih, ki določajo delu in nalogam kalkulatorne vrednosti.

Strokovnost se opredeljuje z metodo kategorizacije, ki razvršča dela v kategorije zahtevane strokovnosti. Metodologija opredeljuje osem grup strokovnih kategorij:

I. Kategorije zahtevane strokovnosti

1. Enostavna dela — nekvalificirana dela, najožje usmerjeni poklici, priučena dela najožjega profila, priučena pomožna dela;
2. Manj zahtevna dela — polkvalificirana dela, priučena dela ozkega profila;
3. Zahtevna dela — specializirana dela ožje usmeritve, industrijska kvalificirana dela ožje usmeritve, manj zahtevna administrativna dela;
4. zahtevna dela — kvalificirana in visokokvalificirana dela obrtnega značaja in zahtevnejša administrativna dela;
5. bolj zahtevna dela — profil tehnika in njemu podobni delavci s srednjo izobrazbo, visokokvalificirani delavci — delovodje;
6. zelo zahtevna dela — dela in naloge profila inženirjev ali podobnih poklicev z zahtevo višje izobrazbe;
7. visoko zahtevna dela — poklici profila diplomirani inženir in njemu podobni poklici z zahtevo visoke izobrazbe;
8. visoko zahtevna specializirana dela — delavci teh poklicev opravljajo samostojno ali vodijo znanstveno raziskovalno delo ali izobraževanje visoko strokovnih kadrov.

Pri delu, kjer se predvideva alternativa izobrazbe, se delo ovred-

noti v nižji ali višji strokovni kategoriji glede na globino zahtevnosti dela v določeni dejavnosti. Pri teh delih lahko odstopa ocenitev od 5 do 8 % od predvidene metodologije.

V navedenih skupinah niso predvidena dela in naloge individualnih poslovnih organov. To področje je obdelano posebej.

Razporeditev posameznih skupin nalog v vrednostne razrede se izvede z metodo primerjanja faktorjev zahtevnosti.

Ocenjevanje po tej metodi se izvede po izbranih faktorjih zahtevnosti, značilnih za posamezna področja dela. Za ocenitev dela in nalog po vsakem izmed faktorjev se uporablja točkovna lestvica, ki določa težo posameznega faktorja.

Stopnja	Definicija	Točke
1.	Nekvalificirana ročna in pomožna dela. Za doseganje normalnega delovnega učinka ni potrebno funkcionalno izobraževanje in strokovna praksa	1
1/2	Opravila, za katera zadostuje znanje pridobljeno z rednim šolanjem na ustrezni šoli. Za doseganje normalnega delovnega učinka ni potrebno funkcionalno izobraževanje	
	— opravila, za katera ni potrebna strokovna praksa	2
	— opravila, za katera se zahteva 3 mesece strokovne prakse	3
	— opravila, za katera se zahteva 6 mesecev strokovne prakse	4
	— opravila, za katera se zahteva 1 leto strokovne prakse	5
2	Opravila, za katera zadostuje znanje, pridobljeno z rednim šolanjem na ustrezni šoli občasno je potrebno krajše funkcionalno izobraževanje	
	— opravila, za katera se zahteva 2 leti strokovne prakse	6
	— opravila, za katera se zahteva 3 leta strokovne prakse	7
	— opravila, za katera se zahteva 4 leta strokovne prakse	8
3	Opravila, za katera je poleg pridobljenega znanja v redni šoli ustrezne smeri, potrebno pogosto funkcionalno izobraževanje	
	— opravila, za katera se zahteva 2 leti strokovne prakse	7
	— opravila, za katera se zahteva 3 leta strokovne prakse	8
	— opravila, za katera se zahteva 4 leta strokovne prakse	9
	— opravila, za katera se zahteva 4 leta strokovne prakse	10
	— opravila, za katera se zahteva 5 let strokovne prakse	11

II. Samostojnost in odgovornost

Po zahtevi samostojnost ocenjujemo stopnjo samostojnosti delavca pri izvajanju oziroma usmerjanju poslovne politike; ter stopnjo samostoj-

Kriteriji za enotno vrednotenje dela in nalog v višjih strokovnih kategorijah

Delo in naloge v višjih strokovnih kategorijah, predvsem v IV — VIII, se predvidoma vrednotijo po naslednjih kriterijih:

1. potrebno specializirano znanje
2. samostojnost in odgovornost
3. vpliv na poslovanje
4. napornost stikov z ljudmi
5. umski napor
6. psihomotorne in čutne zahteve.

1. Potrebno specializirano znanje

Po tej zahtevi se ocenjuje potrebno dodatno izobraževanje in strokovna praksa, ki je potrebna za doseganje normalnega delovnega učinka.

nosti pri opravljanju določene naloge, ki se izraža z možnostjo kontrole (med izvajanjem dela; kontrola rezultatov dela pred nadaljnjo uporabo, ni možnosti kontrole rezultatov dela — dolgoročni učinki). Po zahtevi odgovornost ocenjujemo odgovornost za delo drugih (za zakonitost, za izvrševanje sklepov, za izvajanje poslovne politike) ter odgovornost za svoje delo (za točnost, pravočasnost, tajnost, uporabnost, za organizacijo in koordinacijo dela v oddelku). Po teh zahtevah ocenjujemo tudi verjetnost in velikost škode pri izvajanju dela.

Problematika pekarstva

Stopnja	Definicija	Točke
1.	Enostavna dela, ki se opravljajo pod stalnim nadzorom, ni odgovornosti za delo drugih, obstaja odgovornost za pravočasnost in točnost opravljenega dela. Verjetnost in velikost škode na predmetih dela in delovnih sredstvih ni prisotna	1
1/2	Enostavna dela, ki se opravljajo pod občasnim nadzorom med izvajanjem dela, ni odgovornosti za delo drugih, obstaja odgovornost za pravočasnost in točnost opravljenega dela. Verjetnost in velikost škode na predmetih dela in delovnih sredstvih je manjša	2
1/3	Manj zahtevna dela, ki se opravljajo pod občasnim nadzorom med izvajanjem dela. Ni odgovornosti za delo drugih, odgovornost za točnost, pravočasnost, uporabnost. Verjetnost in velikost škode na predmetih dela in delovnih sredstvih je manjša	3
2.	Zahtevnejša dela, ki se opravljajo pod občasnim nadzorom med izvajanjem dela (delna samostojnost). Ni odgovornosti za delo drugih, obstaja odgovornost za točnost, pravočasnost, uporabnost. Velikost škode na predmetih dela in delovnih sredstvih je srednja, verjetnost je manjša	4
2/1	Zahtevnejša dela, pri katerih se kontrolirajo rezultati dela pred nadaljnjo uporabo. Odgovornosti za delo drugih ni, obstaja odgovornost za točnost, pravočasnost, tajnost in uporabnost. Velikost škode na predmetih dela in delovnih sredstvih je srednja, verjetnost je manjša	5
2/2	Zahtevnejša dela na podlagi okvirnih navodil (zahteva se samostojnost). Obstaja odgovornost za delo manjše skupine (do 10 ljudi), odgovornost za organizacijo dela skupine, točnost, pravočasnost, tajnost. Velikost škode na predmetih dela in delovnih sredstvih je srednja, verjetnost je manjša	6
3.	Zahtevnejša strokovna dela na podlagi okvirnih navodil. Ni odgovornosti za delo drugih, obstaja odgovornost za točnost, pravočasnost, uporabnost. Napake povzročajo škodo na predmetih dela in delovnih sredstvih in vplivajo delno na tok dela	7
3/1	Zahtevnejša strokovna dela, ki se opravljajo na podlagi okvirnih navodil, obstaja odgovornost za delo večje skupine (10 — 20), odgovornost za točnost, pravočasnost, tajnost in organizacijo dela. Napake pri delu povzročajo škodo na predmetih dela in delovnih sredstvih, vplivajo na tok dela	8
4.	Zahtevna strokovna dela pri katerih se kontrolirajo občasno rezultati dela. Ni odgovornosti za delo drugih, obstaja odgovornost za pravočasnost, uporabnost, tajnost. Napake vplivajo na tok dela ter povzročajo škodo na izdelkih, dohodkih ali ugledu OZD	9
4/1	Zahtevna strokovna dela, katerih rezultati dela imajo dolgoročen učinek. Obstaja odgovornost za delo drugih in odgovornost za točnost, pravočasnost, tajnost, organizacijo in koordinacijo dela. Napake vplivajo na tok dela ter povzročajo škodo na izdelkih dohodku ali ugledu TOZD	10
4/2	Zahtevna strokovna dela, pri katerih se zahteva najvišja stopnja samostojnosti. Rezultati dela imajo dolgoročen učinek. Obstaja najvišja stopnja odgovornosti za vodenje in izvajanje poslovne politike, organizacijo in koordinacijo. Napake povzročajo zelo veliko škodo na izdelkih, dohodku in ugledu OZD	11

III. Vpliv na poslovanje

Po tej zahtevi ocenjujemo obseg vpliva na doseganje poslovnih rezultatov pri opravljanju dela.

Stopnja	Definicija	Točke
1.	Ročno in pomožno delo brez vpliva na poslovanje	1
1/2	Pomožno administrativno delo z neizrazitim vplivom na poslovanje	2
2.	Splošno administrativno ali splošno računovodsko delo v okviru določenih delovnih postopkov z manjšim vplivom na poslovanje — vmesna stopnja	3
		4
2/1	Strokovno operativno delo v okviru določenih delovnih postopkov z manjšim vplivom na poslovanje — vmesna stopnja	5
		6

Pogoji za pridobivanje dohodka v pekarstvu so se v zadnjem letu dni poslabšali že do takšne stopnje, da se je dejavnost znašla v povsem neenakopravnem položaju pri pridobivanju dohodka in pri razpolaganju z rezultati dela. Trenutna politika oblikovanja cen dovoljuje zvišanje cen repromaterialu, energiji, storitvam, kar povzroča znaten porast življenjskih stroškov, porast porabljenih sredstev na enoto proizvodov. Istočasno pa se cene kruhu, zlasti osnovnim vrstam, še vedno administrativno urejajo in se s tem poskuša zadržati življenjski standard delovnih ljudi.

Sedaj veljavne cene so bile oblikovane na osnovi bilančnih podatkov za 1976. leto v sredini 1977. leta z veljavnostjo od 3. 11. 1977, zlasti na račun korekcij cen moke.

Ob analizi poslovnega rezultata do 30. 9. 1978 je ugotovljeno, da je izpad dohodka pri osnovnih vrstah kruha naslednji:

Vrsta kruha	Cena	Izguba
Kruh iz moke T-1000	5,10	1,294
Kruh iz moke T-600	6,30	1,001
Kruh iz moke T-400	7,40	0,623

Nizka cena črnemu kruhu 5,10 din v primerjavi s ceno koruze 5,05 — 5,16 din oz. močnih krmil 5,70 — 8,00 dni je pospešila, da ga že krmijo živini in je v porastu. Ob tem ne želimo komentirati, da smo z zveznim odlokom prepovedali krmiti pšenico žetve 1978. leta. Koliko se ga tudi zavrže (10 — 15 %) zaradi neurejenih cen in odnosa do tega živila.

Negativno razliko pri osnovnih vrstah kruha smo pokrivali s specialnimi vrstami kruha in pekovskim pecivom. Zlasti slaščičarska dejavnost, ki je v realizaciji TOZD udeležena s 14,5 % v ostanku čistega dohodka pa z 48,5 %, je prispevala, da smo ob 9 mesecih še formirali 250.000,00 din poslovnega sklada (kar predstavlja le 15,86 % realizacijo letnega plana). Čeprav smo letni plan v tem obdobju v celotnem prihodu dosegli s 77,66 %.

S stabilizacijskimi ukrepi, delno izpopolnitvijo opreme in racionalnejšo organizacijo dela, smo v preteklem letu povečali produktivnost za 7 — 8 %. Vendar vse to ne bo zadostovalo, da bi poslovno leto zaključili z uspehom, ker so nas podražitve goriva zopet močno

3. Strokovno pripravljajno delo — zbiranje in oblikovanje informacij, ki vplivajo na pomembne odločitve, oblikovanje zahtevnih postopkov sistemov in metod, ki imajo znaten vpliv na poslovanje
- 3/1 Strokovno organizacijsko delo — katerih rezultati imajo znaten vpliv na poslovanje, organiziranje in vodenje določenih delovnih postopkov v okviru enote
4. Strokovno delo na osnovi globalnih ciljev, ki ima pomemben vpliv na poslovanje (rezultati dela so nove tehnologije, tržišča, učinkovite organizacijske strukture)
- 4/1 Strokovno delo s posebnimi pooblastili in odgovornostmi — v okviru načel in pooblastil vpliva na posamezna področja poslovne politike
- 4/2 Delo in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi, v okviru načel in pooblastil odloča, sklepa, izbira in vpliva na posamezna področja in celotno poslovno politiko delovne organizacije

IV. Napornost stikov z ljudmi

Po tej zahtevi ocenjujemo napornost, ki nastane zaradi osebnih stikov pri izvajanju dela.

Napor se izraža v načinu kontaktiranja z ljudmi, izražanju, nastopu, moči prepričevanja in tovariškim odnosom, da se ustvarja vzdušje zaupanja, spoštovanja in delavnosti v cilju uspešnega opravljanja dela.

Merila za oceno te zahteve so:

- pogostost osebnih stikov,
- delo s strankami, s sodelavci TOZD, z vodji služb, z organi upravljanja,
- sodelovanje zunaj organizacije združenega dela (z zunanjimi predstavniki oz. poslovnimi partnerji)

Stopnja	Definicija	Točke
1.	Občasno dajanje enostavnih navodil in informacij (občasno sprejemanje naročil od strank)	1
1/2	Stalno dajanje enostavnih navodil in informacij strankam (delavcem TOZD), občasno sodelovanje s sodelavci	2
1/	Občasno občevarje z večjo skupino delavcev; občasno z vodji služb, strankami	3
2.	Občasno občevarje s sodelavci; občasno aktivno sodelovanje zunaj DSSS (z delavci TOZD, z zunanjimi predstavniki), zunaj TOZD	4
2/1	Stalno (občasno) občevarje s sodelavci; občasno (stalno) aktivno sodelovanje zunaj DSSS (z delavci TOZD) oz. zunaj TOZD	5
2/2	Stalno občevarje s sodelavci, stalno občevarje zunaj DSSS (z delavci TOZD, z vodji služb)	6
	Stalno občevarje s sodelavci, občasno sodelovanje z delavci TOZD in z zunanjimi predstavniki (občevarje s samoupravnimi in družbenopolitičnimi organi DSSS oziroma TOZD)	7
3.	Stalno občevarje s sodelavci; stalno občevarje s poslovnimi partnerji, (organi upravljanja in družbenopolitičnimi organi v TOZD)	8
3/1	Stalno občevarje s sodelavci, stalno občevarje z direktorji, vodji stalno občevarje s poslovnimi partnerji (predstavniki)	9
4.	Stalno občevarje s sodelavci; stalno občevarje s poslovnimi partnerji, občasno po pooblastilu z znanstvenimi ustanovami (organi upravljanja in družbenopolitičnimi organi v DO)	10
4/1	Stalno občevarje s sodelavci, stalno občevarje z znanstvenimi ustanovami, poslovnimi partnerji, samoupravnimi in družbenopolitičnimi organi v TOZD oziroma širši družbenopolitični skupnosti	11

V. Umski napor

Po tej zahtevi se ocenjuje potreben umski napor za doseg normalnega učinka pri posameznem delu.

Skupaj	Definicija	Točke
1.	Večina nekvalificiranih, polkvalificirani, pomožnih in nižjih strokovnih nalog. Metoda dela je znana in se ne menja — vmesna stopnja	2
2.	Kvalificirana in srednje strokovna opravila. Metoda dela je znana in se ne menja	3
2/1	Kvalificirana in srednje strokovna opravila. Metoda dela je znana in se občasno menja	4
2/2	Kvalificirana in srednje strokovna opravila. Metoda dela se spreminja in pogosto menja	5
	— vmesna stopnja	6
3.	Višja in visoka strokovna opravila. Metoda dela se spreminja in pogosto menja	7
		8

prizadele. Tudi razvojni stroški (gorivo, mazivo, rezervni deli) so se dvignili v preteklem letu od 0,34 na 0,43 po kg kruha.

Cene potrošnemu materialu in raznim storitvam so se v obdobju, ko veljajo sprejete cene, bistveno spremenile. Te spremembe močno vplivajo na nenehno poslabševanje ekonomskega položaja TOZD, tako da je večina pekarn zaključila periodični obračun na robu rentabilnosti, ali že z izgubo. Posledica takšnega stanja v dejavnosti so negativni odraz na vseh področjih gospodarske aktivnosti in razvoju samoupravnih odnosov v pekarstvu.

Osnovne vrste kruha zavzemajo v strukturi letne proizvodnje vseh vrst kruhov v TOZD še vedno 55 — 60 %, ostalo za pecivo in posebne vrste kruha. Na tem področju smo dosegli v zadnjih 2 letih velik premik, vendar še vedno zaostajamo za drugimi območji. Tudi sama struktura osnovnih vrst kruha je zelo neugodna, saj je kruh iz moke Tip 1000 zastopan s preko 50 prav pri njem pa ugotavljamo največji izpad dohodka. To razmerje je bilo nižje pred letom dni, vzrok pa je v povečanju obsega družbene prehrane in toplih obrokov za malico (čeprav je kos kruha v kalkulaciji obroka zaračunan po 1 — 1,20 din po kom.), ter v zamenjavi za nekatera krmila. Ta razmerja v proizvodnji in potrošnji kruha so dejansko odraz politike cen. Vprašanje cen se ponovno v zadnjem obdobju redno pojavlja kot vprašanje obstoja in razvoja pekarske dejavnosti. Korekture cen (če si jih uspemo izboriti), pomenijo le oblikovanje cen na osnovi podatkov za pretekla leta (povsem administrativno), brez ustreznih rešitev o nadaljnjem razvoju dejavnosti, kvaliteti izdelkov itd. Zlasti pa ostajajo odprta vprašanja o težkih pogojih dela v dejavnosti, možni rasti produktivnosti in višini osebnih dohodkov.

Znašli smo se v situaciji, ko z 2,5 % akumulacije ne zagotavljamo enostavne reprodukcije. Pogoji dela se ne izboljšujejo.

Osebnih dohodki kljub sporazumom ostajajo za povprečji podobnih profilov v drugih dejavnostih, kljub temu, da je v njih zajeto tudi nočno delo ter nujno nadurno delo ob sobotah in pred prazniki ter nedeljsko delo. Odraz neurejenega stanja je tudi 15 % fluktuacija v TOZD, zlasti kvalificiranega in visokokvalificiranega kadra, zato se kvalifikacijska struktura zaposlenih v TOZD že zelo negativno odraža. Pekarska dejavnost postaja s tem nivojem osebnih dohodkov ob vložnem nočnem delu, težkih pogojih dela, povsem nezanimiva.

Med mladino je nezanimanje za ta poklic, prisiljeni smo sprejemati nekvalificirano delovno silo in jo proučevati.

Rešitve iščemo tudi v dohodkov-

- 3/1 Višja in visoka strokovna opravila. Metoda dela se stalno spreminja 9
— vmesna stopnja 10
4. Višja in visoko strokovna opravila. Metoda dela ni znana 11

VI. Psihomotorne in čutne zahteve

Po tej zahtevi se ocenjujejo psihomotorne in čutne zahteve, kot so: spretnost rok, prstov, kombinacija gibov, hitrost reagiranja in zaznavanja, ki so potrebna za doseganje normalnega delovnega učinka.

Stopnja	Definicija	Točke
1.	Spretnost rok, prstov, kombinacija gibov, hitrost reagiranja in zaznavanja niso potrebna pripravljanju dela	1
1/1	Spretnost rok, prstov, kombinacija gibov so potrebni v manjši meri za doseganje normalnega delovnega učinka	2
	— vmesna stopnja	3
2.	Ena izmed psihomotornih oziroma čutnih zahtev je potrebna v večji meri	4
2/1	Več psihomotornih oziroma čutnih zahtev je potrebnih v večji meri	5
	— vmesna stopnja	6
3.	Spretnost rok, prstov, kombinacija gibov, hitrost reagiranja in zaznavanja so potrebne celovito v večji meri za doseganje normalnega delovnega učinka	8
	— vmesna stopnja	9
4.	Spretnost rok, prstov, kombinacija gibov, hitrost reagiranja in zaznavanja so neobhodno potrebne celovito v večji meri za opravljanje dela	10
4/1	Spretnost rok, prstov, kombinacija gibov, hitrost reagiranja in zaznavanja so neobhodno potrebne celovito ves delovni čas za opravljanje dela	11

KRITERIJI ZA ENOTNO VREDNOTENJE DELA IN NALOG V NIŽJIH STROKOVNIH KATEGORIJAH

Delo in naloge v nižjih strokovnih kategorijah, predvsem v I., II. in III., se predvidoma vrednotijo po naslednjih kriterijih:

- Potrebno posebno znanje
- Fizični napor
- Vpliv delovnega okolja
- Psihomotorne in čutne zahteve

1. Potrebno specializirano znanje

Po tej zahtevi se ocenjuje potrebno dodatno izobraževanje in strokovna praksa, ki je potrebna za doseganje normalnega delovnega učinka.

Stopnja	Definicija	Točke
1.	Nekvalificirana ročna in pomožna dela. Za doseganje normalnega delovnega učinka ni potrebno funkcionalno izobraževanje in strokovna praksa	1
1/2	Opravila, za katera zadostuje znanje pridobljeno z rednim šolanjem na ustreznih šoli. Za doseganje normalnega delovnega učinka ni potrebno funkcionalno izobraževanje	2
	— opravila, za katera ni potrebna strokovna praksa	3
	— opravila, za katera se zahteva 3 mesece strokovne prakse	4
	— opravila, za katera se zahteva 6 mesecev strokovne prakse	5
	— opravila, za katera se zahteva 1 leto strokovne prakse	6
2.	Opravila, za katera zadostuje znanje, pridobljeno z rednim šolanjem na ustreznih šoli, občasno je potrebno krajše funkcionalno izobraževanje	7
	— opravila, za katera se zahteva 2 leti strokovne prakse	8
	— opravila, za katera se zahteva 3 leta strokovne prakse	9
	— opravila, za katera se zahteva 4 leta strokovne prakse	10
3.	Opravila, za katera je poleg pridobljenega znanja v redni šoli ustrezne smeri, potrebno pogosto funkcionalno izobraževanje	11
	— opravila, za katera se zahteva 2 leti strokovne prakse	12
	— opravila, za katera se zahteva 3 leta strokovne prakse	13
	— opravila, za katera se zahteva 4 leta strokovne prakse	14

2. Fizični napor pri delu

Po tej zahtevi ocenjujemo potreben napor telesa in čutil za doseg normalnega delovnega učinka. Merila za oceno te zahteve so:

- položaj telesa pri delu
- ritem dela

nem povezovanju z mlinsko-predelevalno industrijo. Tu so že doseženi nekateri skupni rezultati, zlasti na področju rekonstrukcij pekarn, ter skupnih vlaganj v odpravo drugih pomanjkljivosti. Vendar je tak obseg skupnih vlaganj samo znotraj mlinsko-predelevalne industrije še vedno nezadosten. Z dobavitelji pšenice in mok so še vedno ohranjeni tradicionalni kupoprodajni poslovni odnosi, ki jih karakterizira pribitek ceni pšenice na zajamčeno ceno, vezava mok s prodajo pšenice in podobno. Odraž stanja v dohodkovnem povezovanju s proizvajalci žit je tudi v uradnem listu SFRJ objavljen nov Pravilnik o kvaliteti žitaric, mlevskih izdelkov, kruha, peciva itd. in je bil že 2-krat preklican, ker predvideva odkup pšenice po kvaliteti, ne pa samo po količini, kot je sedanja praksa.

Sedanje razmere narekujejo takojšnjo akcijo v smeri ohranitve reproduktivne sposobnosti pekarstva, s ciljem zagotoviti nemoteno preskrbo potrošnika vsaj na sedanjih kvaliteten ravni. Stepišnik

Delavci morajo biti obveščeni

Gornji naslov je bil vsebinski okvir razprave na seji komisije za obveščanje pri Občinskem sindikalnem svetu dne 19. 1. 1979. Poskrbeti moramo za to, da bodo tudi delavci v tistih temeljnih organizacijah združenega dela, kjer nimajo lastnega glasila, pravočasno obveščeni o vseh dogajanjih v svoji sredini in o vsem tistem, kar zadeva njihove lastne podjetniške interese in širšo družbeno skupnost. Komisija za informiranje, je bilo nadalje rečeno, tesno sodeluje s komisijo pri SZDL in ZK ter spremlja izpolnjevanje določb zakona o združenem delu. Vključuje se tudi v program dela in nalog sindikata, zlasti na področju dohodkovnih odnosov, boljšega gospodarjenja, organiziranost enot izven naše regije in spremljanje zaključnega računa. Zlasti pri slednjem moramo zastaviti določeno gospodarsko strategijo. Obravnavanje zaključnih računov naj bi bila permanentna akcija in to ne samo tedaj, ko delavci obravnavajo zaključni račun in se odločajo za razporejanje sredstev, ampak skozi vse leto, tudi takrat, ko razpravljajo o periodičnih obračunih.

Kar zadeva samih glasil, je bilo poudarjeno, da naj bodo pisana preprosto in razumljivo, brez posebnih olupšanj in prevelikega hvallisanja. Znano je dejstvo, da je uradnik večkrat v težki situaciji, ker

- istočasen napor več čutil
- utrujenost zaradi nabora

Stopnja	Definicija	Točke
1.	Delo zahteva manjši fizični napor, izvaja se pretežno stoje, ritem dela je normalen napor čutil je normalen	1
1/1	Delo zahteva manjši fizični napor, izvaja se stoje in občasno med hojo po ravnem terenu, prenašanje lahkih bremen, ritem dela in napor čutil je normalen	2
1/2	Delo zahteva manjši fizični napor, izvaja se stoje, občasna hoja po strmih terenih, prenašanje srednje težkih bremen, ritem dela je občasno diktiran, delo zahteva občasen napor več čutil istočasno	3
	— vmesna stopnja	4
2.	Delo zahteva večji fizični napor, izvaja se pretežno med hojo, deloma kleče, prenašanje težkih bremen, ritem dela je občasno diktiran, napor čutil je normalen	5
	— vmesna stopnja	6
3.	Delo zahteva velik fizični napor, prenašanje težkih bremen, ritem dela je občasno diktiran, napor več čutil istočasno je občasen	7
3/1	Delo zahteva velik fizični napor, prenašanje izredno težkih bremen, delo zahteva obremenitev več čutil istočasno, ritem dela je občasno diktiran	8
	— vmesna stopnja	9
4.	Delo zahteva zelo velik fizični napor, prenašanje izredno težkih bremen, zahteva večjo obremenitev več čutil hkrati, ritem dela je občasno diktiran in zahteva krajše prekinitev	10
4/1	Delo zahteva izredno velik fizični napor, zahteva istočasno obremenitev več čutil, ritem dela je zelo hiter in potrebna večkratna daljša ali krajša prekinitev	11

3. Pogoji dela — vpliv delovnega okolja

Po tej zahtevi se ocenjujejo škodljivi vplivi, ki otežujejo delo:

- ropot — vibracija
- mikroklima — prah, temperatura, preprih, vlaga, tuji vonji, plini.

Stopnja	Definicija	Točke
1.	Opravila in naloge se opravljajo v delovnem okolju, ki ne otežujejo dela	3
1/1	Opravila in naloge se opravljajo v delovnem okolju, v katerem eden izmed kriterijev otežuje delo v manjši meri	4
2.	Opravila in naloge v zelo vlažnem okolju, prah in plini, ki še ne zahtevajo zaščitnih sredstev	5
2/1	Opravila in naloge v zelo vlažnem okolju, prah in plini, ki še ne zahtevajo zaščitnih sredstev, prisoten ropot do 50 fonov ali vibracije	6
2/2	Opravila in naloge v zelo vlažnem okolju, prah in plini, ki še ne zahtevajo zaščitnih sredstev, ropot do 50 fonov in manjše vibracije	7
3.	Opravila in naloge pri temperaturi, ki odstopa navzgor ali navzdol od za delo ustrezne temperature, plin in prah, ki zahtevajo občasno uporabo zaščitnih sredstev, prisoten smrad	8
3/1	Opravila in naloge pri temperaturi, ki odstopa navzgor ali navzdol od za delo ustrezne temperature, plini in prah, ki zahtevajo občasno uporabo zaščitnih sredstev, prisoten smrad; ropot do 80 fonov zaznavne vibracije	9
4.	Stalna opravila in naloge pri višjih ali nižjih temperaturah, izpostavljenost dela zaradi velikega smradu, prahu in drugih vplivov, obvezna uporaba zaščitnih sredstev	10
4/1	Stalna opravila in naloge pri višjih ali nižjih temperaturah, izpostavljenost dela zaradi velikega smradu, prahu in drugih plinov, obvezna uporaba zaščitnih sredstev; trajen ropot do 80 fonov, močne vibracije	11

4. Psihomotorne in čutne zahteve

Po tej zahtevi se ocenjujejo psihomotorne in čutne zahteve, kot so: spretnost rok, prstov, kombinacija gibov, hitrost reagiranja in zaznavanja, ki so potrebna za doseganje normalnega delovnega učinka.

Stopnja	Definicija	Točke
1.	Spretnost rok, prstov, kombinacija gibov, hitrost reagiranja in zaznavanja niso potrebni pri opravljanju dela	1
1/1	Spretnost rok, prstov, kombinacija gibov so potrebni v manjši meri za doseganje normalnega delovnega učinka	2
	— vmesna stopnja	3
2.	Ena izmed psihomotornih oziroma čutnih zahtev je potrebna v	

ne dobi člankov pravočasno, ali pa jih sploh ne dobi. Zato bo tudi ena izmed nalog sindikata odn. komisije za obveščanje, da bo glede informiranja sprožila akcijo pri osnovnih organizacijah sindikata v temeljnih organizacijah. Le te bi naj imele skrb, da bodo delavci pravočasno in izvirno obveščeni o dogajanjih v TOZD. Komisija ugotavlja, da pridejo večkrat v glasila informacije, ki so glede na zaposneno izdajo časovno odmaknjene in neaktualne. Ker izhajajo podjetniška glasila praviloma enkrat mesečno ali celo redkeje, je prav, da v določenih primerih, ko gre za važnejšo informacijo, le to posredujemo delavcem s pomočjo obvestila, biltena in podobno.

Večkrat poudarjano načelo nagrajevanja po delu bo moralo najti odmev tudi v sindikalni listi. Sindikalna lista je pravzaprav postala zakon, niso pa v njej uveljavljena načela delitve po delu in zato vsi prejema enako ne glede na prizadevanost, lastno angažiranost, boljši delovni rezultat in podobno.

In končno je bila posredovana zamisel o ustanovitvi Počitniške skupnosti. Ta bi imela koordinacijsko vlogo pri kreiranju oddiha in rekreacije in bi navezovala stili z delovnimi organizacijami, ki imajo počitniške domove.

Ob tako zastavljenem programu, ki v nekaj stvkih prikazuje programsko zasnovano delo, bo imela komisija dovolj dela pri uresničevanju načrta. Kvaliteta in pa uspešnost dela bosta seveda odvisni od angažiranosti nas vseh, od danih pobud in tesnega sodelovanja.

Urednik

Razmišljanja ob nočnem delu

1. Uvod

Svet za družbenoekonomski in družbenopolitični položaj žensk pri republiški konferenci SZDL Slovenije je dal pobudo za sklic problematike konference z delovnim naslovom »Delavka v združenem delu«. Tej pobudi se je pridružil tudi republiški svet Zveze sindikatov Slovenije. V primerjavi je tudi skupno gradivo in stališča o razvojnih problemih Slovenije z vidika zaposlovanja, poklicnega izpolnjevanja žensk in o drugih vprašanjih, ki pomenijo zagotovitev popolne enakopravnosti žensk v temeljnih družbenoekonomskih odnosih v združenem delu. Na problemski konferenci naj bi obravnavali tudi različna področja življenjskih in delovnih razmer ter kritič-

- večji meri
- 2/1 Več psihomotornih oziroma čutnih zahtev je potrebnih v večji meri
- vmesna stopnja
3. Spretnost rok, prstov, kombinacija gibov, hitrost reagiranja in zaznavanja so potrebne celovito v večji meri za doseganje normalnega delovnega učinka
- vmesna stopnja
4. Spretnost rok, prstov, kombinacija gibov, hitrost reagiranja in zaznavanja so neobhodno potrebne celovito v večji meri za opravljanje dela
- 4/1 Spretnost rok, prstov, kombinacija gibov, hitrost reagiranja in zaznavanja so neobhodno potrebne celovito ves delovni čas za opravljanje dela
- Pri ocenjevanju zahtevnosti del in nalog, ki služi kot osnova pri izdelavi kataloga del in nalog smo se poslužili v praksi že preizkušene točkove metode, ki je celovito prikazana v današnjem sestavku. (Nadaljevanje prihodnjič).

Kadrovsko socialni oddelek

4 — so se prav te organizacije ponekod držale predaleč od aktivnega spopadanja s temi problemi. To nam dokazuje, da se tudi drugod po svetu napredni teoretiki kritično spopadajo s tovrstnim problemom.

Posebej aktualna je ta problematika ravno v času, ko se pojavlja čedalje več podpisnik mednarodne konvencije številka 89 — Mednarodne organizacije dela (MOR) o nočnem delu žensk, zaposlenih v industriji, ki zastavljajo vprašanja o usklajevanju konvencije s sodobnim znanstveno-tehnološkim in družbenim razvojem v svetu. To nam je tembolj jasno, če vemo, da je konvencija nastala 1919. leta, revidirana 1934, sprejeta pa 1948. leta, dejansko pa zaživela 1951. leta.

Na 60. zasedanju Mednarodne organizacije dela, ki je bilo junija 1975, so ponovno pregledali in pretehtali posamezne konvencije o zaščiti žensk na delu in predlagali, naj se pripravijo konkretni predlogi za njihovo revizijo.

Znano je, da so o teh vprašanjih tudi pri nas mnenja deljena, posebej še o konvenciji št. 89, po kateri je prepovedano nočno delo žensk le v določenih industrijskih panogah. Nekateri so za njeno radikalno spreminjanje, drugi jo priznavajo in se tudi zavzemajo za to, da konvencija obdrži vse njene humane vidike in da se spremeni samo zastareli deli.

Naslednja faza obravnavanja tega problema, ki je tudi osvojena v večjem številu dežel, se nanaša na generalno reguliranje nočnega dela, ki bi zajelo brez razlike vprašanja ženskega in moškega nočnega dela.

2. Nočno delo pri nas

Neposredno povojno obdobje, torej čas obnove, je narekoval intenzivne napore, da bi se čimprej rešili iz zaostalosti. Nočno delo je bilo skoraj normalen pojav in ni bilo ne smisla ne časa za večja teoretiziranja okoli vprašanj, ali je nočno delo zdravju škodljivo ali je družbeno sprejemljivo ali ne itn. Značilno je, da tudi z upravno-pravnimi predpisi tega vprašanja nismo urejali ne neposredno ne posredno.

Pozneje, ko se je tudi naša država vključila v mednarodno reševanje in urejanje delovnih pogojev, smo leta 1955 ratificirali konvencijo o nočnem delu žensk (št. 89) in leta 1957 konvencijo o nočnem delu mladine (št. 90).

Po 153. členu zvezne ustave postanejo ratificirane konvencije dela (MOD) sestavni del naše notranje zakonodaje in jih morajo sodišča neposredno uporabljati.

Glede na ustavno določilo je federacija pristojna za ratifikacijo tistih konvencij, ki se nanašajo na vprašanja, ki spadajo v federalno

no analizirati politično in družbeno aktivnost žensk v delegatskem sistemu in družbenopolitičnih organizacijah.

Konferenca bo nedvomno načela in odprla veliko vprašanj, ki so pomembna ne samo za delavko, temveč za človeka in družbo nasploh. Nočno delo je tudi eden od teh problemov, ki ga na eni strani zahtevajo ekonomski motivi posameznika in družbe, na drugi strani pa ga oporekajo že dokazani škodljivi vplivi na človekovo zdravje, družinsko, profesionalno in družbeno življenje.

Nočno delo je problem, ki ga na eni strani zahteva gospodarna izraba že obstoječe proizvodne opreme, na drugi strani pa ga oporekajo že dokazani škodljivi vplivi. V razvitih industrijskih deželah je nočno delo še vedno precej prisotno, ponekod je celo v povečanju. Skupina izvedencev OCDE je že leta 1974 ugotovila, da so razlogi za tak trend nočnega dela tudi v različnih oblikah ekonomskega tekmovanja, saj je v njem dragocen vir novih zaslužkov in seveda tudi vir denarja za kritje vedno bolj pospešene amortizacije.

Pri nas se kljub naporom, usmerjenim v dokončno odpravo nočnega dela — predvsem žensk in mladine — še vedno srečujemo s tem vprašanjem. Predvsem ga vsiljujejo nizka akumulativnost nekaterih industrijskih vej (tekstilna industrija), zastarele zmogljivosti strojev, tehnološka zahteva po neprekinjenem delovnem procesu, pa tudi napeti dobavni roki, ozka grla v proizvodnji itd.

Socialistična samoupravna družba želi fizično in psihično zdravega, družbeno aktivnega in ustvarjalnega človeka. Pravico biti tak ima sleherni državljan, če pa je v situaciji, da zaradi družbenih (in včasih zaradi lastnih motivov — večji OD) mora delati v nočni izmeni, bo te svoje pravice težko realiziral. Zakaj?

Znano je, da je človeško telo, tako kot v vsem živem svetu (pri

živalih in rastlinah), naravnano na neke zakonitosti biološkega ritma. Z rušenjem naravno dane zakonitosti, torej z zamenjavo dnevnih aktivnosti z nočnimi in obratno, človek prihaja v stanje fiziološkega, psihološkega in medicinsko-patološkega neravnovesja. To pa se neposredno odraža v psihodinamiki družbenega in družinskega življenja.

Ženska ali moški, ki delata občasno ali redno v nočnih izmenah, potrebujejo dnevni počitek in spanje, ki ga velikokrat zaradi neurejenih stanovanjskih razmer ne moreta uresničiti. V družinah, ki živijo v majhnih stanovanjih, z enim ali več otroki, si težko predstavljamo potreben mir. Nočno delo prinaša psihične obremenitve, zaradi katerih človek še teže prenese hrup. Torej, nimajo vsi enakih pogojev za potreben počitek. Tudi naše otroško varstvo ni na tolikšni stopnji urejenosti, da bi vsaj delno rešili probleme, ki se vežejo na nočno delo. Človek v naši družbi ni vezan samo na družinske probleme, temveč mora biti tudi samoupravno in družbenopolitično angažiran. Kdaj in s koliko energije se lahko posveti temu delu življenja v svojem kolektivu, če je pogosto angažiran z nočnim delom? Da o potrebah permanentnega izobraževanja in izpopolnjevanja niti ne govorimo.

Našteli smo samo nekaj primerov iz cele množice tistih negativnih posledic nočnega dela, ki narekujejo resno spopadanje in zavzemanje za njegovo ukinitve povsod tam, kjer to delovni proces izrecno ne zahteva, ali pa tam, kjer ga neupravičeno na novo uvajajo.

Specialista s področja proučevanja nočnega dela James Carpentier in dr. Pierre Cazamian s sodelavci (Catherine Delgrange, Francois Hubault in Jacques Guerin) sta v svojem delu »Travail de la nuit« (Nočno delo) še posebej poudarila dejstvo, da kljub temu, da sindikalne organizacije proklamirajo parolo »Zdravje ni naprodaj« in je zato treba zaščititi družinsko življenje

pristojnost. Za vprašanja, za katera so v bodoče pristojne republike, velja prvi odstavek 271. člena zvezne ustave.

Zakon o delovnih razmerjih (1957, 1965, 1973 in 1978) je tisti, ki je neposredno urejal načelo izrecne prepovedi nočnega dela za ženske in mladoletne delavce. Zakon dovoljuje nekaj izjem, ki se nanašajo predvsem na določene pogoje v posebnih družbenoekonomskih in socialnih okoliščinah. Novi zakon o delovnih razmerjih uzakinja tudi pravilo o posebnem varstvu med nočnim delom. Delavci v temeljnih organizacijah so dolžni zagotoviti ustrezno varstvo pri delu, varstvo otrok, prevoz na delo in z dela, ustrezen topli obrok ter zasedbo nočne izmene s strokovnimi delavci. Ne postavlja pa nobenih omejitev razen glede zagotavljanja omenjenih delovnih pogojev.

Svoja soglasja k uvedbi nočnega dela so dajali samo v izjemnih primerih, ko so ugotovili, da so kapacitete v dnevnih izmenah normalno izkoriščene, da so delovna mesta oskrbovana z reprodukcijskim materialom v nočnih izmenah tako kot v dnevnih, da je organizirana družbena prehrana, da je zagotovljena prva pomoč, urejen prevoz na delo in z dela domov, da se sistematično spremlja zdravstvena in fizična sposobnost delavcev, da obstaja možnost izbora za nočno delo predvsem tistih delavk, ki še nimajo otrok in so doma iz bližnje okolice itd.

Po zakonu o delovnih razmerjih iz leta 1973 je nočno delo tisto v posebnih razmerah, iz česar izvira tudi določene pravice. Zaradi tega so se sindikati vseskozi zavzemali za primerno stimulacijo nočnega dela v obliki posebnega dodatka ter z upoštevanjem nočnega dela pri odmeri rednega letnega dopusta.

Če pogledamo, kako je nihala intenzivnost nočnega dela, vidimo, da je njegov obseg bil do leta 1969 bolj umirjen, po letu 1969 pa je zabeleženo naraščanje s kulminacijo v letu 1970.

Raziskovalni center RS ZSS za samoupravljanje je leta 1973 objavil raziskavo Vide Lotričeve »Nočno delo«, ki je zajela delavce v industriji in v rudarstvu. Zbrani podatki v tej raziskavi nam povedo, da je pred letom 1963 delalo ponoči več moških kot žensk in da je bilo kmalu zatem obratno. Kot glavni razlog za ta pojav navajajo zagovorniki nočnega dela pomanjkanje moških delavcev in obstajanje vrste priučenih del, ki ba je za moške niso zanimiva. V raziskavi ugotavlja avtorica pozitiven trend postopnega ukinjanja nočnega dela, predvsem po letu 1971.

Ko ugotavlja tokratne osnovne razloge za delo v nočni izmeni, na-

vaja predvsem naslednje anketne odgovore delavcev:

- ker ne dobijo druge zaposlitve — 44 %
- zaradi neurejenega otroškega varstva — 3,2 %
- zaradi višjega osebnega dohodka — 12,9 %
- zaradi drugih razlogov — 39,5 %.

Torej se je za resen socialno-ekonomski razlog opredelilo 47,6 % anketiranih delavcev.

Zaradi navedenih razlogov za nočno delo so se sindikati vseskozi zavedali, da ne bo mogoče nenkrat in povsod odpraviti nočnega dela nasploh, pa tudi ne nočnega dela žensk. Zato so marsikje svoje napore usmerili predvsem v nenehno izboljševanje delovnih razmer.

Ze uvodoma smo omenili problem optimalnega delovnega učinka v nočni izmeni, ki je bil in je problematičen tako po svoji količini kot tudi po kvaliteti. Do tega problema prihaja zaradi motenega biološkega ritma tudi tedaj, ko je delavec spočit, tembolj če delavec prihaja na delo utrujen. 49,1 % anketiranih delavcev je odgovorilo na vprašanje »Ali imate možnost, da se doma v miru naspite, ko pridete z nočnega dela?«, da nimajo teh možnosti. Razlogi za to so predvsem neurejene stanovanjske razmere, hrup na cesti in v stanovanju, delo doma ipd. Pri ženskem delu populacije izstopajo še problemi neurejenega otroškega varstva in gospodinjstvo delo.

Tudi ustrezno vrednotenje nočnega dela je stalna skrb sindikatov. Iz omenjene raziskave je razvidno, da je 33,6 % anketiranih delavcev bilo mnenja, da niso deležni nobenih prednosti, če delajo ponoči. To opozarja na takratno še nezadostno učinkovitost sindikatov pri uresničevanju svojih zahtev za ustrezno vrednotenje. Nadaljnja ugotovitev pa opozarja še na to, da so delavci v tistem času vse premalo soodločali pri uvedbi nočnega dela. S takim stanjem sindikati niso mogli biti zadovoljni. Pa tudi zato ne, ker je pred uvedbo nočnega dela bi praviloma še manj kot četrtina anketiranih delavcev vprašana za mnenje o tem.

Sodelovanje sindikatov v razpravah o možnostih ukinjanja nočnega dela je bilo preskromno. Ze takrat so ugotavljali potrebo po tem, da morajo na vsak način pri reševanju problemov nočnega dela sodelovati osnovne organizacije sindikata s samoupravnimi organi, da je največ skrbni treba posvetiti izdelavi sanacijskih programov za postopno ukinjanje nočnega dela žensk in mladine itd.

Tudi širša družbenopolitična skupnost se je zavzemala za učinkovitejše reševanje problemov, ki se pojavljajo ob nočnem delu žensk

in mladoletnih delavcev. Leta 1973 je republiška skupščina sprejela sklepe in priporočila, ki organizacije združenega dela obvezujejo:

- da v okviru razvojnih planov izdelajo petletni program o postopnem zmanjševanju obsega nočnega dela,
- da se čimprej odpravi nočno delo mater z otroki do sedem let starosti,
- da industrijske, gradbene in prometne OZD do konca leta 1973 v celoti odpravijo nočno delo mladoletnih delavcev.

Danim priporočilom je bil prilagojen zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in delovnih razmerjih med delavci in zasebnimi delodajalci (sprejet aprila 1974). Zakon s prepovedjo nočnega dela zajema še področje prometa in proizvodne obrti, kar presega okvire mednarodne konvencije, ki prepoveduje nočno delo žensk in mladoletnih delavcev v industriji in gradbeništvu.

Po zakonu je republiški sekretariat za delo zadolžen za izdajo soglasij za nočno delo. Ta soglasja pa izreka šele takrat, ko — po predhodnih mnenjih republiškega sindikata, gospodarske zbornice in pristojnega organa inšpekcije dela — ugotovi:

- da ima temeljna organizacija program za postopno zmanjševanje in odpravljanje nočnega dela žensk oziroma program za njegovo postopno zmanjševanje;
- da je delavkam v nočnem času zagotovljeno varstvo otrok, topel obrok in ustrezno kaloričen obrok, prevoz na delo in z dela, da ima nočna izmena tudi strokovne delavce, ki so potrebni, da delo nemoteno poteka;
- da so delavke, ki imajo otrokemalejšje od sedem let, soglašale s tem, da so razporejene na nočno delo.

Rezultati teh in drugih družbenih prizadevanj so zelo kompleksno izraženi v informaciji izvršnega sveta skupščine SRS (decembra 1977) o izvajanju priporočil in sklepov Skupščine SRS o nočnem delu žensk in mladine v industriji, gradbeništvu, v prometu in proizvodni obrti. Zbrani podatki nam zelo konkretno kvalitativno pa tudi kvantitativno predstavijo devetletno obdobje, v katerem smo kljub hudim oviram vendar nenehno zmanjševali to nočno delo. Podatki kažejo, da smo bili najbolj uspešni v letih 1974, 1975 in 1976. S tem, da se je lani število žensk na nočnem delu zmanjšalo samo za 3,7 %, v sindikatu nismo zadovoljni.

Podatki kažejo, da je največ nočnega dela v tekstilni industriji (61,9 %), sledi kemična (10,7 %), kovinska (8,8 %), živilska (7,4 %), grafična (5,8 %). V lesni industriji in energetiki je ta delež nekoliko

manjši itd. V prometu in zvezah se je lani delež žensk v nočnem delu v primerjavi z letom prej zmanjšal (indeks 92,3).

Iz omenjene informacije in po podatkih republiških odborov posameznih sindikatov je razvidno, da so še vedno največji problemi z nočnim delom v tekstilni industriji, kjer se je lani število žensk na nočnem delu v primerjavi z letom 1976 celo povečalo, malenkost nad 5 % (od 4.261 na 4.867). Zaradi nizke akumulativnosti te dejavnosti se bo treba predvsem usmeriti v modernizacijo proizvodnje, ki bo dovoljevala njeno rentabilnost z delom v dveh izmenah. V primeru, da gremo v enostavno ukinjanje nočnega dela, bi avtomatično sprožili hude in brezštevne probleme, ki so povezani z negativnimi ekonomskimi in socialnimi posledicami, z vprašanjem zaposlitve delavk itn. Nadomeščanje žensk z moškimi delavci še ni rešitev za vse probleme; ne pride pa v poštev tudi ne zaradi nizkih osebnih dohodkov v tej panogi in razmer, ki jih vsiljujejo taki osebni dohodki.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da smo v naši družbi usmerili svojo pozornost predvsem v ukinjanje nočnega dela žensk, čeprav menimo, da je to problem, ki ga bo treba čimprej obravnavati kot problem človeka nasploh.

V letošnji informaciji izvršnega sveta Skupščine SRS o izvajanju priporočil in sklepov Skupščine SR Slovenije o nočnem delu žensk in mladine v industriji, gradbeništvu, prometu in proizvodni obrti pa zasledimo tudi nekaj več objektivnih razlogov za to, kot so nizka akumulativnost (predvsem tekstilna industrija), ekonomski razlogi in pomanjkanje modernih strojnih kapacitet, tehnološka zahteva po neprekinjenem delovnem procesu, izpolnitev dobavnih rokov in izvoznih obveznosti, ozka grla v proizvodnji, socialni in družbeni problemi zaposlenih žensk. Glede na to je republiški sekretariat za delo ocenil, da nočnega dela žensk ni bilo mogoče odpraviti do 3. junija 1978, kakor je bilo predhodno dogovorjeno. Zato izdajajo še vedno soglasja za uvedbo nočnega dela žensk, vendar z veljavnostjo samo do 31. decembra 1978.

Očitno ne bomo mogli odpraviti nočnega dela spričo ekonomskega stanja panog in dejavnosti, v katerih se najbolj pogosto srečujemo z njim. Zato se sindikati tudi v sklepih 9. kongresa zavezujejo, da se bodo kar se da angažirali pri urejanju delovnih razmer delavcev, ki morajo zavoljo objektivnih vzrokov delati v nočnih izmenah. Prav tako bodo tudi republiški odbori posameznih sindikatov dosledno vztrajali na postopnem zmanjševanju in in odpravi nočnega dela žensk.

Zaključek

Razmišljanja o nočnem delu morajo nedvomno sloneti na vseh odločilnih dejavnikih, ki vplivajo na njegovo obstajanje. Ugotavljati je treba tudi njegov škodljiv vpliv na človeka. V naši samoupravni socialistični družbi moramo, ko govorimo o problematiki nočnega dela, imeti pred očmi predvsem človeka. Pri tem mislimo prav na tistega človeka, ki bo psihično in fizično sposoben uresničevati zastavljene smotre naše družbe. Zato tudi problema nočnega dela ne moremo proučevati iztrgano, fragmentarno in ločeno od vseh tehničnih, ekonomskih, organizacijskih in družbenih dejavnikov, ki vplivajo na njegovo prakso. Ti faktorji so med seboj povezani, variirajo v času in so relativni v različnih situacijah.

Za tehnične dejavnike lahko rečemo, da imajo karakter fizičnih, kemičnih ali operativnih potreb, ki skupaj lahko jamčijo za določeno kakovost produktov, uslug. Od napredka znanosti in tehnike je odvisna tudi različnost možnih in optimalnih rešitev za en in isti problem. Na koncu drugega obdobja industrializacije in posebej prihod mehanizacije, potem avtomatizacije, prihaja do njihovega velikega pomena za razširitev nočnega dela. Tako so razna pretiravanja s preprečevanjem kapitalnih investicij ter v denarnih sredstvih in konstantnem skrajševanju trajanja pomena tega dejavnika. Skrajševanje amortizacijskih rokov je seveda povezano s pospešenimi inovacijami v tehnologiji, ki neprestano in vedno hitreje spreminjajo pogoje v konkurenci. Razen tega osvajanje tržišča neprestano spreminja tudi proizvodne zahteve.

Organizacijski dejavniki so tesno povezani s tehničnimi in ekonomskimi. Statistike kažejo korelacijo med prakso nočnega dela, koncentracijo in avtomatizacijo produktivnih sredstev in med integracijo produkcije in upravljanja.

Družbeni dejavniki opravičujejo nujnost nočnega dela s finančnimi prednostmi. Ni pa prijetna ugotovitev, ko se po izpostavljanju tega dejavnika ugotovi število delavcev, ki spričo delovne izčrpanosti niso v močnosti dajati tako intenzivne delovne prispevke. Prav zaradi tega se pojavljajo tako različna mnenja glede urejevanja tega problema.

Naša izhodišča slonijo predvsem na vplivih nočnega dela na fizično in psihično zdravje človeka. Iz tega izhodišča bomo prišli do poante teh razmišljanj — ukiniti nočno delo povsod tam, kjer je to kakorkoli mogoče, maksimalno pa urediti pogoje dela tam, kjer ženska ali moški delata v tretji izmeni.

Če izhajamo iz tega aspekta, potem je treba predvsem posvetiti nekaj besed problemom kot so bi-

ološki ritem, spanje, delo in utrujenost.

Znano je, da vegetacija in živali poznajo ciklično menjavanje faz hiperaktivnosti in zmanjšane aktivnosti. Tudi človeški organizem je uglasen na določene ritme, na notranjo uro. Vsi deli organizma, celice, tkivca, organi, sistemi organov so podvrženi nekemu individualnemu ritmu, ki ima vsak za sebe neko avtonomijo.

Končno je ves ritem asimiliran v sinusoidni funkciji, ki jo konkretizirajo številni parametri njegovih period, amplitud itd. Večina njih se končuje v maksimumu dnevne aktivnosti in minimumu nočne. Ritmi vegetacije in živali so sinhronizirani z menjavo luči in teme. Torej naravno je vse podrejeno fazi dnevne aktivnosti in nočne dezaktivnosti.

Znanstvena opazovanja (Carpentiera in Cazarniana) ene skupine delavcev v nočni izmeni (opazovanja so trajala 13 tednov) so pokazala, da zmanjševanje delavčeve bioritmične amplitude povzroča pogoste srčne okvare, emocionalne strese, fizično utrujenost, skratka — lahko rečemo — povzroča znane bolezni sodobnosti, prepolne ambulante, prezgodnje upokojitve itd.

Omenjena strokovnjaka ugotavljata še to, da je naša vsakdanja aktivnost odvisna tudi od aktivnosti centralnih živčnih struktur. Poskusi kažejo, da so naše predstave maksimalne v sredi dneva in minimalne po zburjanju in pred spanjem.

Praktične izkušnje pa na to pokažejo, da rušenje z naravo danega ritma vnaša nered v naš organizem. Tako naš izguba ene same noči orpa naslednji dan za mnoge predstave, za besede in sploh sposobnosti za razmišljanje. Še več: človek je v takem stanju izredno občutljiv za strese in s tem podira presnovo v sebi, dviga se mu hitrost krvne sedimentacije itd.

Sledi sklep, da je pogosto nočno delo nasilje, ki se odraža v psihosomatskih boleznih.

Ko govorimo o posledicah nočnega dela na človeški organizem v totalu (mišice, centralni živčni sistem, čutni organi itd.), ne moremo mimo tega, da smo še kako podvrženi utrujenosti in z njo seveda trpi naša storilnost.

Iz vsega sledi, da je nočno delo v vseh svojih formah abnormalno, utrujajoče in riskantno, ker je udarec na zdravje človeka. Z medicinskega stališča je tudi absolutno upravičeno prepovedati prakso nočnega dela. Tam, kjer se pojavljajo spričo družbenoekonomskih pogojev nujne potrebe po nočnem delu, pa se bo vsekakor treba orientirati na njegovo maksimalno redukcijo.

Druga plat argumentov proti nočnemu delu se nanaša na njegove vplive na družinsko in družbeno

življenje. Porušeno psihično ravnovesje delavca se odraža tudi v neredu v družinski celici. Tu se pojavlja še dodatni element in to je obremenjenost ženske z gospodinjskimi deli. To se še posebej obuti takrat, ko ženska dela v nočni izmeni. Še vedno smo namreč v precej tradicionalnih, zastarelih okvirih, da ženska mora poleg službe nositi večino družinskih obveznosti. Raziskava centra RS ZSS za samoupravljanje iz leta 1973 je pokazala, da ima večina moških več možnosti za počitek po nočnem delu kot ženska.

Tudi družba zahteva družbeno-politično samoupravno aktivnega človeka. Ali je sploh možno pričakovati učinkovito tovrstno udeleževanje človeka, ki je obremenjen z nočnimi izmenami? Koliko je človek, utrujen od nočnega dela zmožen še za kakršnokoli družbeno aktivnost? Družba si zagotovo ne želi tako okrnjenega proizvajalca in samoupravljalca.

Na drugi strani so ekonomski motivi posameznika in družbe, ki pozitivno argumentirajo potrebo po nočnem delu. Industrijske družbe so v nenehnem konfliktu med željo po produkciji in zaslužkih in tistim, da ščitijo delavca, med logiko ekonomije in biopsihičnimi zahtevami delavcev, torej med zavzetostjo za industrijsko rast in kvaliteto individualnega in družbenega življenja.

V sedanjem času je najbolj opazno vprašanje zaščitne zakonodaje, ki se nanaša samo na ženske, čeprav je nočno delo splošen problem. V zadnjih letih je o tem veliko polemike in različnih mnenj; leta 1973 je mednarodna organizacija dela izdala študijo o nočnem delu, ki vsebuje podrobne opise nacionalnih zakonodaj iz prakse in prikazuje različne teoretične in konkretne rešitve tega vprašanja v posameznih deželah. Kritično obravnavanje in prilagajanje konvencije sodobnim razmeram je potrebno. Ne smemo tudi prezreti, če bi povsod in naenkrat ukinili nočno delo, bi gledano v svetovnem merilu — tržišče ostalo brez proizvodov, veliko delavcev pa brez dela. Ker se tega zavedamo, bomo zagovorniki samo tistega nočnega dela, ki bo še nekaj časa nujno potrebno (npr. zdravstvena in varnostna služba). Ob tem pa se vendar sprašujemo, kaj smo doslej naredili, da bi bile obremenitve na teh delovnih mestih znosne in ne bi preveč škodovali zdravju? Kako dolgo naj človek dela, da bo sebi in družbi v korist?

To so vprašanja, ki posegajo v naš pokojninski sistem in varnost pri delu hkrati.

V naši republiki zasledujemo kar 34 % upokojujencev, ki ne dočakajo upokojitve v zakonsko predpisanem času, ampak jih upokojujejo v zdravstvenih komisijah. V soboški ob-

čini npr. ta številka naraste na 45 %, v tovarni oblačil in perila Mura pa kar na 70 %. Toda invalidske upokojitve v velikem številu poznajo tudi gradbinci, kmetijci, kovinarji in v še prenekateri dejav-

nosti. Ti podatki morajo biti prisotni vedno, ko urejamo to problematiko. Edino tako bomo zavarovali motor vsega našega razvoja in napredka: človeka.

Milena Car-Drlje

Uradno poročilo o izvajanju ukrepov v Cinkarni Celje

Na osnovi sklepa skupščine občine Celje je Izvršni svet SO Celje dolžan občasno obvestiti delavce in občane občine Celje o poteku sanacije v Cinkarni Celje. Prvo poročilo je bilo objavljeno v začetku decembra 1978.

1. Družbeni svet, ki ga sestavljajo predstavniki organov in samoupravnih organizacij republiške ter občinske družbeno-politične skupnosti skupaj s predstavniki Cinkarne, je imel svojo prvo sejo 21. 12. 1978.

Obravnaval je naslednja gradiva:

- poročilo o ekonomski in ekološki sanaciji Cinkarne z obrazložitvijo potrebnih sredstev za ekološko sanacijo,
- izvajalni načrt ekonomske in ekološke sanacije,
- poslovni rezultati Cinkarne po začasnem obračunu dohodka za obdobje od januarja do oktobra 1978,
- teze o pristopu k razvojni usmeritvi Cinkarne.

Družbeni svet je po obširni in strokovno poglobljeni razpravi sprejel naslednje ugotovitve in stališča:

- a) družbeni svet ugotavlja, da je potrebno glede na sprejeta stališča o ekonomski in ekološki sanaciji Cinkarne Celje ukrepati hitro in konkretno,
- b) vprašanje ekoloških naložb se mora reševati z namenskimi združevanjem sredstev, zato člani sveta podpirajo sprejem družbenega dogovora o združevanju sredstev za potrebe opravljanja obstoječih ekoloških žarišč. Ta zahteva bo podana tudi na se-

stanku s predstavniki IS SR Slovenije,

- c) družbeni svet vztraja na zahtevi, da pri reševanju ekoloških problemov TOZD titan dioksida z ne-povratnimi sredstvi sodeluje tudi partner VV Lacke und Farben Berlin iz DDR. S predstavniki iz DDR so že tekli razgovori v tej smeri, vendar še niso zaključeni,
- č) predsedstvo GZ SR Slovenije naj ponovno prouči in poenoti svoje stališče do sanacije Cinkarne Celje ter se aktivno in konkretno vključi v proces sanacije na podlagi sprejetega programa ukrepov,
- d) družbeni svet je seznanjen s stališči poslovnih bank, da so pripravljene zagotoviti sredstva v višini 100 milijonov din za reševanje ekoloških problemov za prehodno obdobje do sklenitve družbenega dogovora, ki naj bi bil sklenjen v 1979, vendar najdlje za obdobje 2 let, ko se predvideva, da bo financiranje ekološke sanacije dokončno urejeno,
- e) družbeni svet ugotavlja, da so dana vsa potrebna soglasja za izpolnitev pogodbe, na osnovi katere bodo v sprejetem roku izdobljene elektrofilterske naprave.

2. Amandman, ki ga je dala delegacija Celja na predlog resolucije SRS za leto 1979, je delegacija na zasedanju skupščine umaknila, ker je dobila zagotovilo predstavnika IS SR Slovenije, da bo financiranje ekološke sanacije zanesljivo urejeno z ustreznimi družbenimi dogovori ali drugimi ukrepi.

IS SO Celje

Informativni dnevi na visokošolskih zavodih v SR Sloveniji 9. in 10. februarja 1979

Odločitev za vsako šolanje ob delu zahteva tehten premislek in dobro poznavanje zahtev, ki jih bo

šolanje postavljalo, ter pogojev, pod katerimi poteka šolanje.

Informiranje o teh zahtevah in

pogojih je bilo v preteklih letih organizirano v glavnem na tiste, ki so se redno šolali, slabo pa za tiste, ki so se odločali, da se bodo začeli šolati ob delu. Šolanje ob delu pa zavzema že velik del vsega šolanja, zato so informacije kandidatom za to šolanje nujno potrebne.

To je pokazala tudi skupna akcija za usmerjanje vpisa, ki smo jo za »redno šolanje« prvič izvedli za šolsko leto 1977/78. Usmerjanje vpisa namreč ni bilo tako učinkovito, kot smo pričakovali, tudi zaradi tega, ker v akcijo ni bilo vključeno šolanje ob delu. Zato je koordinacijski odbor za poklicno usmerjanje pri Komiteju za vzgojo in izobraževanje SR Slovenije sprejel načrt za usmerjanje vpisa v šolskem letu 1979/1980, v katerem so vse akcije namenjene tudi kandidatom za šolanje ob delu.

To velja v polni meri tudi za visokošolsko šolanje. Zato so za vse, ki se pripravljajo na ta korak, vsako leto organizirani »Informativni dnevi« na vseh visokošolskih organizacijah združenega dela. Doslej je bil posebej en dan posvečen

vsem, ki želijo študirati ob delu. Študentov, ki vsako leto začnejo študij ob delu, je veliko. (Že nekaj let je na visokošolskih zavodih med vpisanimi vsako leto okoli 60% študentov za reden študij in okoli 40% za študij ob delu).

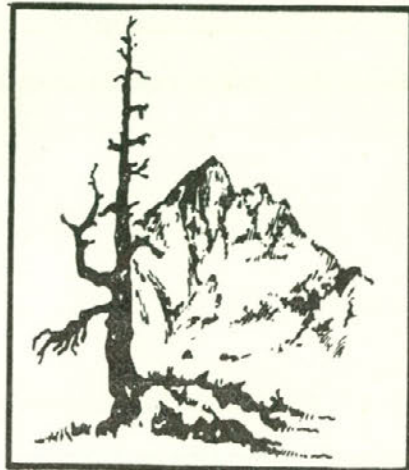
Zato bosta letos oba informativna dneva na vseh visokošolskih zavodih namenjena vsem, ki jih zanimajo informacije o študiju na posameznih šolah. Torej tistim, ki nameravajo študirati redno in tistim, ki se bodo odločili za študij ob delu. Udeležite se informativnih dni in povprašajte o vsem, kar vas zanima.

Letos bodo informativni dnevi na vseh visokošolskih zavodih v SR Sloveniji 9. in 10. februarja. V petek, 9. februarja, bodo informacije ob 9. in ob 15. uri, v soboto, 10. februarja pa ob 9. uri.

Poleg teh dveh dnevoev pa bodo nekatere šole pripravile še posebne informativne dneve na sedežih enot za študij ob delu.

Podrobne informacije o šolah, njihovih naslovih in prostorih, v katerih bodo informacije dobite v kadrovske socialnem oddelku Merxa — DSSS.

Planinci lahko te sklepe, ki so močna opora pri našem delu, samo pozdravimo. Takšen način dela, da se nudi množična in poceni rekreacija delovnemu človeku, je bil že doslej glavni moto našega dela. Lahko pa planinska društva in sekcije še razširijo dejavnost na za-

htevo Vinka Hafnerja, da morajo sindikati okrepiti svojo vlogo pri krepitvi ljudske obrambe. Planinska dejavnost pa ima še kakšen pomen za krepitev obrambnih sposobnosti občanov. Izletništvo krepi kondicijo, skupni napori rodijo skupno tovarištvo, spoznavajo se novi kraji, popotnik, izletnik se navaja na gibanje na znanem in neznanem terenu, itd. Z organizacijo raznih tekmovanj, npr. orientacija — planinska društva in sekcije zelo razvijajo to obliko tekmovanj, se zelo krepi znanje, ki še kako služi v eventualnem vseljuskem odporu. Pri tem ne smemo pozabiti na gojenje tradicij NOB. Spoznavanje svetle preteklosti naše osvobodilne borbe sigurno krepi nacionalno zavest.

Izhajajoč iz sklepov 9. kongresa ZSS uživa planinska dejavnost velik ugled in podporo v telesni kulturi in rekreaciji širokih mas. To pa nikakor ne moremo trditi, da na dejavnost planinske sekcije Merx gledajo nekateri člani OOS z enakimi merili. Lanskoletna finančna podpora konference sindikata Merx naši planinski sekciji za dobro zasnovani program je sprožila zlasti v skupnih službah mnogo obrekovanj in poskusov preprečevanja izvajanja programa, namesto, da bi pritegnila čim širše mase v planinsko dejavnost in s tem pozitivno reševala eno svojih tekočih nalog, zadanih na občnem zboru — delavske rekreacije. Zato bo potrebno, da OOS prislulneje kongresu slovenskih sindikatov, ki je posredno nedvoumno dal priznanja planincem za dosedanje in moralno podporo za bodoče delo.

Od konference sindikata Merx

Reorganizacija TOZD Grosist

Ob uresničevanju Zakona o združenem delu, so delavci TOZD Grosist Poslovalnice 2 ugotovili, da izpolnjujejo zakonske pogoje za ustanovitev samostojne TOZD. Tako so na zborih delavcev 14. in 15. 12. 1978 sprejeli sklep o ustanovitvi TOZD in potrdili z referendumom 16. 1. 1979. Podatek, da se je referendumu udeležilo od 104 zaposlenih kar 100 delavcev (štirje so bili v bolniškem staležu), dokazuje, da se delavci zavedajo svojih pravic in dolžnosti v samoupravnem organiziranju.

Nova temeljna organizacija združenega dela bo vključevala vse tiste poslovne enote, ki sedaj sestavljajo Poslovalnico 2: Silos Celje,

Mlin Celje, Pakirnica moke, Skladišče Slov. Konjice, skladišče Trbovlje, skladišče Sevnica, skladišče Šmartno ob Paki, skladišče embalaže Čret. Glavna dejavnost Poslovalnice 2, oziroma nove TOZD je mletje in liščenje žitaric, kot stranke dejavnosti pa so: pakiranje, skladiščenje in promet žitaric oziroma mlevskih izdelkov.

Z novo organiziranostjo se bo delavcem bolj omogočilo uresničevanje svojih samoupravnih pravic, ki izhajajo iz našega družbenega sistema, pri vseh pomembnih odločanjih, kar krepi zavest in čut odgovornosti slehernega delavca.

Sanjkar Albin

Sindikati in planinstvo

Že v osnutku sklepov za 9. kongres Zveze sindikatov Slovenije, kot v referatu tov. Blaha v komisiji za izobraževanje, znanost, kulturo in telesno kulturo, je bila poudarjena vloga sindikatov pri napredku na področju telesne kulture in rekreacije delavcev in občanov. Poudarili so, da bodo sindikati še naprej podpirali zlasti tiste nosilce športne rekreacije, ki usmerjajo svojo

dejavnost v množičnost ter uporabljajo sredstva telesnokulturnih skupnosti za vključevanje in angžiranje čim širšega kroga uporabnikov. Sindikati bodo podpirali predvsem tiste oblike športno rekreacijske aktivnosti, ki so dostopne vsem delovnim ljudem in občanom ter namenjene krepitvi njihove zdravstvene in delovne sposobnosti ter ustvarjalnosti.

člani planinske sekcije pričakujemo tudi letos finančno podporo ter se obvezujemo, da ob boljši podpori OOS z zastavljenim programom pritegnemo čim širše mase v zdravni planinski dejavnosti. Vovk Dani

Promile povečujejo nevarnost

Že majhne količine zaužitih alkoholnih pijač ima za posledico, da alkohol pride v kri in z njo do posameznih celic, tudi možganskih, kjer povzroča motnje normalnega funkcionalnega delovanja. Prisotnost alkohola v krvi kaže občutno naraščanje nevarnosti vožnje, saj voznik v takem stanju precenjuje svoje vozniške sposobnosti, zato je njegovo početje za volanom nagnjeno k nevarnim tveganjem in agresivnosti. Že pri 0,8 ‰ alkohola v krvi je stopnja nevarnosti štirikrat večja kot pri vožnji v treznem stanju. In nikar si ne delajmo utvar: tudi sicer zelo izkušen voznik podleže zmanjšanju sposobnosti za vožnjo zaradi vpliva alkohola. Delovanje umskih in telesnih funkcij, in predvsem koordinacija med njimi, je omejeno, počasnejša in kar je največkrat zelo usodno — napačno.

Voznik pod vplivom alkohola, ki je torej zaradi precenjevanja svojih sposobnosti že itak nagnjen k nevarnim tveganjem, tudi predvsem optično situacijo okrog sebe zaznava z omejeno intenzivnostjo. Taki vozniki predvsem spregledajo dogajanja ob robu ceste. Občutno se jim podaljša tudi reakcijski čas celo za sto in več procentov in torej ni čudno, da neke nevarne situacije ne morejo preprečiti, ker pač vozilo, ki bi ga normalno v nekaterih določenih situacijah že uspeli ustaviti, še kar drvi smrti v naročje. Dokazano je tudi, da se pri opitem vozniku ne samo podaljša reakcijski čas, ampak so to voznikove reakcije največkrat nepravilne. Vinjen voznik npr. ob neki nevarnosti neuspešno zavira, v tej isti situaciji pa bi trezen voznik preprečil najhujše s kakšnim drugim, bolj uspešnim manevrom.

Cestni promet zahteva dosledno disciplino udeležencev. Vinjenim ljudem je disciplina na splošno tuja. Nedisciplinarnost na cesti in z njo neupoštevanje prometnih predpisov, pa zagotovo vodi v neusklajene odnose med udeleženci v prometu, česar nujna in zla posledica je prometna nesreča. Voznik, ki sede za volan pod vplivom alkohola in čeprav v prepričanju, da ga pač nekaj prenese, se ne more prištevat med dobre avtomobiliste. Vinski bratje vseh vrst bi se morali zavdati, da je vožnja zelo zahtevno opravilo in da potrebuje celega

Poročilo o porabljenih sredstvih za šport in rekreacijo v letu 1978

	Plan 3. 3. 1978	Porabljeno do 20. 12. 1978
1. Zimske športne igre Golte in Kranjska gora	35.000,00	34.401,10
2. Letna živiliada v Mariboru	50.000,00	40.575,60
3. Nabava rekvizitov in dresov	25.000,00	33.265,60
4. Avto rally	25.000,00	8.026,35
5. Planinska sekcija	30.000,00	21.740,95
6. Mladinska organizacija	17.000,00	1.671,00
7. Najemnine: kegljišče, telovadnica, bazen in tenis prostor	—	24.333,00
8. Razna druga tekmovanja na ravni DO in z drugimi DO porabljeno pa:	30.000,00	
— šah		4.375,10
— strelci		195,00
— mali nogomet		3.386,60
— prijave za trim tekmovanja		2.200,00
— popravilo omare za rekvizite		2.348,50
— pranje perila		700,00
9. Okrasitev razstave slik Petrovič	—	616,50
10. Občni zbor 3. 3. 1978 v Ravnah	—	6.232,50
11. Poročevalec — literatura	—	100,00
12. Manipulativni stroški in ostalo	—	798,00
SKUPAJ	212.000,00	184.965,80
manj porabljeno v letu 1978	27.034,20	
DOTOK SREDSTEV		
1. Saldo 1. 1. 1978 na žiro računu		31.394,84
2. Dolg za dotacije leta 1977 plačano v letu 1978 in ostalo		61.939,20
3. Dotacija po zaposlenem za leto 1978 din 100,00 (plan je bil 150,00)		169.600,00
SKUPAJ		262.934,04
Saldo na žiro računu in v blagajni		77.968,24
Omenjeno poročilo je bilo podano na konferenci sindikata DO dne 20. 12. 1978.		
Na konferenci je bil sprejet sklep o TAKOJSNJEM PRISTOPU K PLANIRANJU potrebnih sredstev za leto 1979. Imenovani so bili nosilci planiranja po sekcijah in sicer:		
1. Hriberšek Branko za šport in rekreacijo vključno planinska sekcija		
2. Zorko Marjana za kulturno animacijo		
3. Mladinska organizacija, ZK, ZB in ostalo tov. Sagadin Elza.		
Plan mora biti sestavljen do 15. 1. 1979 skladno z navodili o planiranju na ravni DO za leto 1979.		
Na konferenci so bili sprejeti še naslednji sklepi:		
1. Plani morajo biti po referentih v TOZD usklajeni na ravni TOZD in DO.		
2. Ostanek salda v blagajni predsedstva din 77.968,24 se prenese v naslednje leto in se vzame v poračun ob zahtevku za novo dotacijo v letu 1979 iz sklada skupne porabe TOZD-ov.		
3. Izven blagajne predsedstva, se bo kakor v letu 1978 financiralo za Dedka mraza, Dan žena, Dan pekov in šoferjev, izplačilo za letni oddih, regres za Biorad, jubilejne nagrade upokojenci itd.		
4. Prouči naj se lani odložen sklep o srečanju delavcev na ravni DO na leto 1979 ter pravočasno posreduje zahtevek po sredstvih za te potrebe na ravni DO po TOZD.		

Majda Padežnik

človeka: prevdarnega, vestnega in skoncentriranega, ki mu ne more in ne sme ukazovati boter alkohol!

ALKOHOL MORI PO CESTAH

Vožnja pod vplivom alkohola je zelo pogost povzročitelj prometnih

nesreč. Čeprav naša zakonodaja prepoveduje vožnjo pod vplivom alkohola, če imamo v krvi nad 0,5 ‰ alkohola ali pa se s posebnim zdravniškim pregledom ugotovi, da so zmanjšane telesne ali duševne sposobnosti za vožnjo motornega vozila. Pri tem ne pozabimo na do-

ločilo, da vozniki motornih vozil, ki opravljajo javni prevoz potnikov ali jim je vožnja motornega vozila poklic, ne smejo imeti v krvi nič alkohola in pred vožnjo ter med njo torej alkoholnih pijač tudi ne smejo zauživati.

Kljub sicer jasnim zakonskim določilom pa marsikdaj pozabimo predvsem na morebitne tragične posledice take vožnje pod vplivom alkohola. Zato še vedno beležimo mnogo prometnih nesreč, ki so jih povzročili vinjeni vozniki in kaplje alkohola spremenili v grenke solze trpljenja in žalosti tistih, ki jih imamo najrajši ali, ki nam nikoli niso storili nič žalega. Zavedajmo se tega, zato nam naj niti na misel ne pride, da bi poskusili voziti takrat, ko nam ukazuje alkohol. Takšen voznik je nevaren zase in okolico, saj nesrečo, ki še sama rada prehitro pride, prav iziva. Naj vas spomnim tudi, da je za takega voznika, ki vozi pod vplivom alkohola, predpisana kazen odvzema vozniškega dovoljenja, če ga bo v takem stanju za volanom zalotil miličnik. In prav je tako, da se takemu onemogoči nadaljnja vožnja in s tem prepreči morebitno izživljanje prometne nesreče. Vozniku, ki je vozil pod vplivom alkohola, bo v postopku sodnik za prekrške izrekel varnostni ukrep prepovedi vožnje od 3 mesecev do 1 leta in odredil denarno kazen od 200,— do 1.000,— din ali zapor do dveh mesecev. Pri tem ne pozabimo, da takšna kazen ni najhujše plačilo za brezvestno početje voznikov. Miličnikom bi morali biti celo hvaležni, da takega voznika izločijo iz prometa prej, preden utegne povzročiti prometno nesrečo, saj bi posledice po prometni nesreči bile dosti hujše. Seveda pa bi bilo zelo vzgojno, da bi se vsako v času, ko traja prepoved vožnje — torej ob peš hoji globoko zamislil sam v sebi in sklenil, da volan in alkohol resnično ne spadata skupaj in da sta si velika sovražnika. Še bolj pa se bo za svoja nepremišljena dejanja lahko pokesal tisti voznik, ki bo zaradi hujših krštev cestno-prometnih predpisov, lahko tudi zaradi vožnje pod vplivom alkohola, poslan na ponovno preverjanje znana cestno prometnih predpisov in praktične vožnje z motornim vozilom.

HUMANI IN TOVARIŠKI ODNOSI KREPIJO PROMETNO VARNOST

Na naših cestah je vsako leto vse več nesreč in mrtvih. Leto 1978 bo najbrž rekordno leto v žalostnem prelivanju krvi. In zakaj vse to? Najbrž samo zato, ker ne znamo ali nočemo brzdati svojih nagljenj po hitri in neprevdarni vožnji. Samo zato, ker se začnemo posledic take vožnje zavedati pre-

pozno in šele tedaj, ko je že počilo in, ko že teče kri.

Prehitevanje ob nepravem času in na nevarnih cestnih odsekih, vrivanje vozila med vozila sovoznikov, nenapovedano ali prepozno napovedano spreminjanje smeri vožnje, izsiljevanje prednosti, nepazljivost pešcev in podobno ravnanje v cestnem prometu zanesljivo privede do hudih nesreč in strahotnih posledic.

Vsak nevaren poizkus ali tveganje posameznika naj se umakne vselej prevdarni, oceni situacije in dejanjem, ki zagotavljajo varnost v prometu. Saj smo vendar ljudje — tista živa bitja, ki z razumom spremlja dogajanja okrog sebe in zavestno s posegom v ta dogajanja zmore obrniti vsakršno situacijo sebi v prid. Ali pa tudi ne!

Voznikom, posebej še tistim, ki upravljajo motorno vozilo, je včasih v trenutku treba uporabiti prav vse svoje sposobnosti. Zato se bodo zavestno in pravočasno izognili vsem vplivom, ki bi lahko zmanjšali njihove vozniške sposobnosti.

Na zmanjšanje voznikove sposobnosti za vožnjo vplivajo predvsem utrujenost, alkohol, zdravila in mamil. Ne glede na omejitve, ki jih postavlja zakon, se bodo zavedni in odgovorni vozniki docela odrekli takim sredstvom, dokler vozijo in pred vožnjo. Zlasti naj se spomnijo, da nekatera zdravila skupaj z alkoholom, četudi oboje v majhnih količinah, lahko povzročijo nenadne in hude motnje, ki bistveno prizadenejo voznikovo sposobnost za varno vožnjo. Alkohol je predvsem lažno poživilo. Vsaka kapljica alkohola je v prometu večkrat solza trpljenja in žalosti tistih, ki jih imamo najrajši, ali ki nam niso nikoli storili nič žalega.

Gotovo bomo lahko z upoštevanjem vseh prometnih predpisov in pravil, podkrepjenimi z medsebojnimi tovariškimi in kulturnimi odnosi vplivali naboljšanje naše prometne varnosti in s tem zagotovili manjše prelivanje krvi. Kulturno in humano obnašanje v prometu je sestavni del etike voznika. Težnja po defenzivni vožnji mora postati osnovni moto varnosti prometa. Hrupno ravnanje z vozili, čezmerno zastrupljanje zraka z izpušnimi plini, onesnaževanje prometnih površin in okolja ter podobni brezčutni odnosi do narave in človeka niso le odsev neosveščenosti o prometni kulturi ter osnovnih zahtev ekoloških razmer, marveč je neposredno poseganje po zdravju udeležencev v prometu in hkrati ogrožanje njihove prometne varnosti.

Pustni karneval v Celju

Pustni karneval v Celju naj bi bil del družabnih prireditev ali veselih pustnih dni v občini. Trajal bi naj ves pustni teden in se končal z zaključno prireditvijo, s karnevalom dne 27. 2. 1979. V program bo vključena tudi pionirska in mladinska maškerada. Posebna programska komisija oblikuje programsko zasnovano karnevala z glavnimi idejami in vsebinskimi poudarki. Mimogrede povedano, da bo pustna prireditev nosila ime CELJSKI FILTER 79. Več o tem boste zvedeli, če se boste sami vključili v tok pustnih dogodkov. Zato pridite takrat na ulice, ne bo vam žal.

Urednik

ZAHVALA

Ob izgubi dragega očeta se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem poslovnic in izdelovalnic bonbov za darovano cvetje in tako številno udeležbo na njegovi zadnji poti.

Breznik Milka

ZAHVALA

ob bridki, mnogo prerani in nadomestljivi izgubi mojega očeta

JOŽETA DIMNIKA

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem zaposlenim v TOZD prodaja in DSSS Ravne na Koroškem za darovano cvetje. Posebna hvala sodelavkam zaposlenim v poslovalnici Tekstil in SP Mežica, za darovano cvetje.

Hvala vsem, ki ste ga v tako lepem številu spremili v njegov mnogo prerani grob.

Zalujoča hčerka Jožica Gabrovec z družino.

Urejuje uredniški odbor:

MOJSILOVIČ Bogomir, dipl. soc.

PEŠEC Janez, oec.

POSINEK Romana

URATARIČ Breda, dipl. ing.

VODIŠEK Tone

Udgovorni urednik:

ČMER Ladislav, dipl. iur.

Izhaja mesečno

Tisk:

TOZD Papirkonfekcija Krško

Naklada 2800 izvodov